

gemeente **Beverwijk**

KADERNOTITIE GRONDSTOFFENPLAN 2024 - 2030

september 2023

Samenvatting

De rijksoverheid heeft een uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) opgesteld om gemeenten te helpen in de transitie naar een circulaire economie van grondstoffen. De VANG-ambitie voor 2020 combineert de hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval en de hoeveelheid grof huishoudelijk restafval tot een maximum van 100 kilo restafval per inwoner per jaar. Het vervolgprogramma streeft naar zo min mogelijk restafval en zoveel mogelijk grondstoffen van goede kwaliteit.

In Beverwijk werd in 2022 per inwoner gemiddeld 233 kilo fijn huishoudelijk restafval waarvan 34 kilo grof huishoudelijk restafval verbrand. Dit is ver verwijderd van de VANG-ambitie van 100 kilo restafval per inwoner per jaar. Om deze ambitie te bereiken is een trendbreuk nodig. Hiervoor wordt nieuw grondstoffenbeleid opgesteld in de vorm van een grondstoffenplan. In deze kadernotitie worden de kaders vastgelegd voor het opstellen van dit grondstoffenplan, e.e.a. volgens het proces zoals omschreven in de eerder vastgestelde startnotitie grondstoffenplan 2024-2030 (D93893, 17 mei 2023).

Bij het opstellen van deze kaders houden we rekening met het karakter van Beverwijk. We hebben de inwoners via een enquête om input gevraagd. De gemeenteraad is uitgenodigd voor een kick-off met werkbezoek bij HVC en er is een expertmeeting met de raad gehouden waarbij is gewerkt met de grondstoffendriehoek. De input vanuit deze bijeenkomsten is verwerkt in dit document. Als de kaders zijn vastgesteld dan wordt daarbinnen het grondstoffenbeleid opgesteld. Ook hierbij betrekken we de inwoners middels participatie en wordt de raad opnieuw betrokken voordat om besluitvorming wordt gevraagd.

Bij zowel de inwoners als de raad bleek het belang om grondstoffen te scheiden als bijdrage aan het milieu het grootst. Voor de inwoners is daarnaast het makkelijk weg kunnen gooien van belang. Voor de raad is het houden van grip op de stijgende afvalbeheerkosten een belangrijk punt. Daarom zijn in de notitie de volgende kaders opgenomen:

Milieu

Beverwijk werkt toe naar een circulaire economie zonder afval. Dit betekent dat er “schone” grondstoffen worden ingezameld en zo min mogelijk restafval.

Kosten

Beverwijk houdt grip op de afvalbeheerkosten. De kosten zullen in de toekomst toenemen en opbrengsten worden meer onzeker. Daarom zet Beverwijk ook in op preventie.

Service

In Beverwijk wordt elk huishouden in staat gesteld het afval dichtbij huis op de juiste wijze aan te bieden. Dit betreft in ieder geval de grootste stromen GFTe, OPK en PBD.

Lijst met afkortingen

PBD	Plastic verpakkingen, blik en drinkpakken
GFTe	Groente-, Fruit- en tuinafval en etensresten
OPK	Oud Papier en Karton
VANG	Van Afval Naar Grondstof
HHA	HuisHoudelijk Afval

Inhoud

Samenvatting.....	2
Lijst met afkortingen	3
Voorafgaand proces	5
1 Samen op weg naar een afvalvrij Beverwijk.....	6
1.1. Omgaan met schaarste.....	6
1.2. Van Afval Naar Grondstof (VANG).....	7
1.3 De uitdagingen voor Beverwijk.....	7
1.4 De grondstoffendriehoek	7
1.5 Participatie	8
2 Huidige situatie.....	11
2.1 Inzameling	11
2.2 Tonnages	12
3 Wet, regelgeving en ontwikkelingen	15
3.1 Wet- en regelgeving	15
3.2 bron- en nascheiding van PBD	16
3.3. Ontwikkeling afvalbeheerkosten	17
4 Voorgestelde kaders.....	19
4.1 Voorgestelde kaders grondstoffenplan	19
4.2 Kaders participatie.....	22

Voorafgaand proces

In mei 2023 heeft de raad de startnotitie vastgesteld. Hierin is het proces beschreven om te komen tot een nieuw grondstoffenplan. Onderstaande tekst is overgenomen uit deze startnotitie.

Voorliggende kadernotitie is het eindproduct van de definitiefase. Hierin stelt de raad de kaders voor het nieuwe grondstoffenbeleid vast. Binnen deze kaders zal het college een aantal scenario's uitwerken die worden doorgerekend op de drie punten van de grondstoffendriehoek; milieu, service en kosten. Het is aan de raad om een keuze te maken voor een van de scenario's. Dit omvat keuzes over het bron- of nascheiden van PBD, wel of geen prijsprikkel en welke inzamelmiddelen gebruikt worden. Voor nu worden eerst de kaders voorgelegd.

Uit de startnotitie:

Definitiefase

Het doel van deze fase is het vaststellen van de kaders waarbinnen het beleid wordt opgesteld. Deze kaders geven in ieder geval aan welke ambities we hebben op het gebied van de drie punten van de afvaldriehoek en welke zwaarder weegt.

De mate en manier van bewonersparticipatie, in lijn met het TRIP rapport en onze participatievisie, worden ook vastgelegd in de kaders, evenals de monitoring van het nieuwe beleid. En tot slot ligt de vraag voor of we dit traject (geheel of gedeeltelijk) samen willen doorlopen met Heemskerk.

Om deze kaders te kunnen bepalen stelt het college de volgende tussenstappen voor:

- a) Kick-off met een werkbezoek voor de raad aan de scheidingsinstallatie van PBD en verbrandingsoven samen met de gemeenteraad van Heemskerk.
- b) Een enquête die we breed verspreiden in de gemeente via verschillende media met vragen over de afvalinzameling en waar men behoefte aan heeft.
- c) Een werksessie voor de voltallige raad waarin actief met de afvaldriehoek wordt gewerkt en waarin partijen worden gevraagd om stelling te nemen om zo de kaders te gaan bepalen.

Het resultaat van deze fase is het vaststellen van de kaders voor het nieuwe grondstoffenplan. Naar verwachting kan de raad hier in Q3 2023 over beslissen.

Ontwerpfase

Als de kaders dan zijn vastgesteld, worden verschillende inzamelscenario's doorgerekend op kosten en milieurendement. In het plan wordt ook aandacht besteed aan zogenaamd flankerend beleid, zoals het doelgroepen beleid (er zijn altijd uitzonderingen te bedenken zoals huishoudens met medisch afval, huishoudens met luiers, minima, etc), grofvuil, bijplaatsingen, communicatie bij en na invoering van het nieuwe beleid, toezicht en handhaving, etc. Dit flankerend beleid is cruciaal voor het slagen van elke beleidswijziging. In deze fase maken we gebruik van een beeldvormende avond in de raad om de voorlopige contouren te bespreken en de wensen op te halen.

In deze fase wordt ook de in de kaders afgesproken wijze van participatie uitgevoerd. Er zal dus veel contact zijn met de inwoners waarbij de voorlopige contouren van het beleid worden getoetst.

Het resultaat van deze fase is het vaststellen van het grondstoffenplan met daarin het scenario dat het best toewerkt naar de gestelde doelen. Naar verwachting kan de raad over dit plan beslissen in Q2 van 2024.

1.2. Van Afval Naar Grondstof (VANG)

Binnen het programma VANG werken de rijksoverheid (Rijkswaterstaat), gemeenten, brancheorganisaties en producenten samen aan de implementatie van een circulaire economie. Het doel voor heel Nederland is om in 2050 volledig circulair te zijn. Beverwijk heeft deze doelstelling omarmd. Voor het huishoudelijk afval (HHA) ligt de focus op het nog beter scheiden van restafval en het verbeteren van de kwaliteit van deelstromen. Het programma VANG-HHA beslaat de periode van 2015 - 2025. Het doel was om in 2020 75% afvalscheiding en 100 kilo restafval² per inwoner per jaar te realiseren. Dit doel is niet gehaald. Gemeenten hebben wel forse stappen gezet voor het verbeteren van huishoudelijke afvalscheiding. De ambities van 2020 zijn duidelijk dichterbij gekomen: in de periode 2015 - 2020 daalde de gemiddelde hoeveelheid restafval van 240 kilo naar 180 kilo per inwoner per jaar. 31% van de gemeenten behaalde ook de recycledoelstelling van 75%. Om te komen tot kwalitatief nóg betere recycling richt het uitvoeringsprogramma VANG-HHA zich in de periode 2021 – 2025 op twee belangrijke aspecten:

- Het nog beter scheiden van restafval.
- Het verbeteren van de kwaliteit van de deelstromen.

1.3 De uitdagingen voor Beverwijk

Voor de VANG-ambitie telt de totale hoeveelheid huishoudelijk restafval mee, dus zowel het fijn restafval als het grof restafval.

Beverwijk is met ca. 233 kilo restafval per inwoner per jaar nog ver verwijderd van de VANG-ambitie van 100 kilo restafval per inwoner per jaar. Dit is voor een deel te verklaren door het aandeel hoogbouw, de inzameling van met name groente-, fruit- en tuinafval plus etensresten (GFTe) is in hoogbouw lastig om gescheiden in te zamelen. Toch zijn er meerdere gemeenten met een vergelijkbaar aandeel hoogbouw als Beverwijk, die minder restafval inzamelen. Het is dus mogelijk om betere resultaten te behalen.

1.4 De grondstoffendriehoek

Op 30 mei 2023 is er een expertmeeting georganiseerd voor raads- en commissieleden. Tijdens deze avond werd de grondstoffendriehoek geïntroduceerd. Alle keuzes die gemaakt kunnen worden binnen het nieuwe beleid hebben effect op één of meer knoppen uit deze driehoek: milieu, service en/of kosten.

² Fijn huishoudelijk restafval (grijze minicontainer / ondergrondse container) en Grof huishoudelijk restafval (gebracht naar Afval Brengstation of opgehaald aan huis)

In een ideale wereld streven we naar betere milieuresultaten en meer service tegen lagere kosten. Dit blijkt echter niet altijd mogelijk. Hogere milieuresultaten kunnen soms alleen behaald worden met een lagere service en een hogere service is vaak niet mogelijk binnen gelijkblijvende kosten. Daarom zullen we steeds keuzes moeten maken in het nieuwe grondstoffenbeleid: aan welke knoppen willen we draaien?

1.5 Participatie

Het onderwerp afvalinzameling is bij uitstek een onderwerp waar alle betrokkenen goed bij aangehaakt moeten worden. Om te komen tot nieuw grondstoffenbeleid is in de startnotitie (raad 17 mei 2023) het proces beschreven. Hierin is ook participatie van de raad en van de bewoners opgenomen. Hier volgt het proces dat tot nu toe is doorlopen. In hoofdstuk 4 worden de kaders van het verdere participatie proces beschreven.

Expertmeeting raad

Op 30 mei heeft de raad een expertmeeting gehad over grondstoffenbeleid. De avond is voorbereid door de gemeentelijke organisatie in samenwerking met HVC. Tijdens de avond heeft een externe spreker de raad meegenomen door het afvallandschap van Nederland en Europa. De informatie in deze notitie is in lijn met dit verhaal.

De tweede helft van de avond stond in het teken van de grondstoffendriehoek; milieu, service en kosten. Hoe verhouden de keuzes voor een van de onderwerpen zich tot elkaar, het zijn communicerende vaten; een verandering in service kan positieve of negatieve gevolgen hebben voor de kosten en of milieu. Aan de hand van stellingen hebben de deelnemers keuzes gemaakt en hun keuzes aan elkaar toegelicht. Dit leverde waardevolle inzichten op. Aan het eind van de expertmeeting is de aanwezigen gevraagd 100 punten te verdelen over zes onderwerpen. Deze onderwerpen hebben allemaal betrekking op beleidskeuzes die gemaakt kunnen worden in relatie tot de grondstoffendriehoek.

Onderwerp	Aantal punten (%)
<i>Scheiden van grondstoffen belonen</i>	23 %
<i>Grip op de afvalbeheerkosten</i>	19 %
<i>VANG-ambitie behalen (100 kg rest en 75% recycling)</i>	19 %
<i>Service op grondstoffen</i>	18 %
<i>Maatwerk voor doelgroepen</i>	12 %
<i>Service op restafval</i>	9 %

Tijdens de avond werd duidelijk dat er door de aanwezigen belang wordt gehecht aan hoogwaardig hergebruik (milieu) door het juiste serviceniveau en het belonen van het scheiden. Maar ook het beheersbaar houden van de afvalbeheerkosten wordt belangrijk gevonden.

Bewonersenquête

In de maand juni heeft een online enquête open gestaan voor alle inwoners van Beverwijk om in te vullen. De link naar deze enquête heeft op onze gemeentelijke website gestaan en is gedeeld op verschillende social media.

In totaal hebben 601 mensen de vragenlijst ingevuld. Dit is statistisch gezien voldoende representatief om de uitkomsten relevant te maken. Ook de verdeling in leeftijd, 1-, of meerpersoonshuishouden en type woning (met of zonder tuin) zijn representatief.

Uit de vragen over afvalscheiding blijkt dat veel mensen vinden dat zij redelijk goed hun afval scheiden. Op de vraag wat belemmert om afval te scheiden komen de volgende antwoorden:

- Ik vind het vies
- Eerst minder belasting, dan ga ik scheiden
- Er zijn geen belemmeringen

En bij hoogbouw komt naar voren:

- Ik heb geen voorzieningen in de buurt
- Ik kan het niet apart bewaren thuis
- Graag containers bij elkaar voor alle afval
- Containers zijn afgesloten met een pasje en ik kan hem niet openen

Deze antwoorden zijn meerdere keren (andere bewoording maar zelfde strekking) gegeven.

Op de vraag wat kan er beter rondom de afvalinzameling komen de volgende antwoorden:

- Meer voorlichting op waar de containers staan, wanneer de minicontainers worden geleegd en wat in welke bak hoort
- Zorg dat de containers zonder pas toegankelijk zijn
- Zet de containers voor verschillende soorten afval bij elkaar
- Niets, het is perfect zo
- Meer toezicht op dumpingen naast de container
- Zorg dat de containers toegankelijk zijn en rondom schoon, geen glasscherven ed.
- Graag een klepje voor zwerfvuil
- Voorlichting in meerdere talen

Verder geeft een kwart van de mensen aan dat zij het GFT bij het restafval doen. Dit zien we ook terug in de resultaten van de inzameling. De reden hiervoor is tweeledig; de container is te ver weg en/of de ruimte binnen is lastig om het GFT apart te bewaren. Bij grondgebonden woningen vind men vaak de container vies, met maden ed.

Drie kwart van de mensen geeft aan dat ze de verdeling van de kosten over 1- en meerpersoonshuishoudens prima vinden. Er lijkt geen behoefte om zelf invloed te hebben op de hoogte van de heffing.

Wat opvalt is dat ruim 80% van de mensen aangeeft zelf het grofvuil weg te brengen naar het afvalbrengstation en bruikbare spullen een tweede leven geven via kringloop/marktplaats.

Stelling	%
<i>Ik vind het belangrijk dat ik het milieu help door mijn afval te scheiden</i>	45 %
<i>Ik vind belangrijk om mijn afval zo makkelijk mogelijk weg te kunnen gooien</i>	48 %
<i>Ik vind het belangrijk dat ik zelf invloed heb op de hoogte van mijn afvalstoffenheffing</i>	7 %

Uit de resultaten blijkt dat de inwoners van Beverwijk het belangrijk vinden om hun grondstoffen te scheiden (milieu). Dit moet wel op een makkelijke manier en dichtbij huis gebeuren (service). Van de respondenten hebben 269 mensen aangegeven dat ze betrokken willen blijven bij het verdere proces.

2 Huidige situatie

In het grondstoffenplan 2017-2021 was een pakket aan maatregelen omschreven die moesten leiden tot de inzameling van meer grondstoffen en minder restafval. Als gevolg van diverse ontwikkelingen en nieuwe inzichten, is tijdens de uitrol van het grondstoffenplan 2017-2021 continu bijgestuurd. Hierdoor kent de gemeente Beverwijk op dit moment verschillende inzamelsystemen. Niet elke woning heeft in de nabijheid de mogelijkheid om grondstoffen gescheiden in te leveren. Er is dus nog wat te winnen met het op niveau brengen van het voorzieningenniveau, ofwel de basis op orde.

2.1 Inzameling

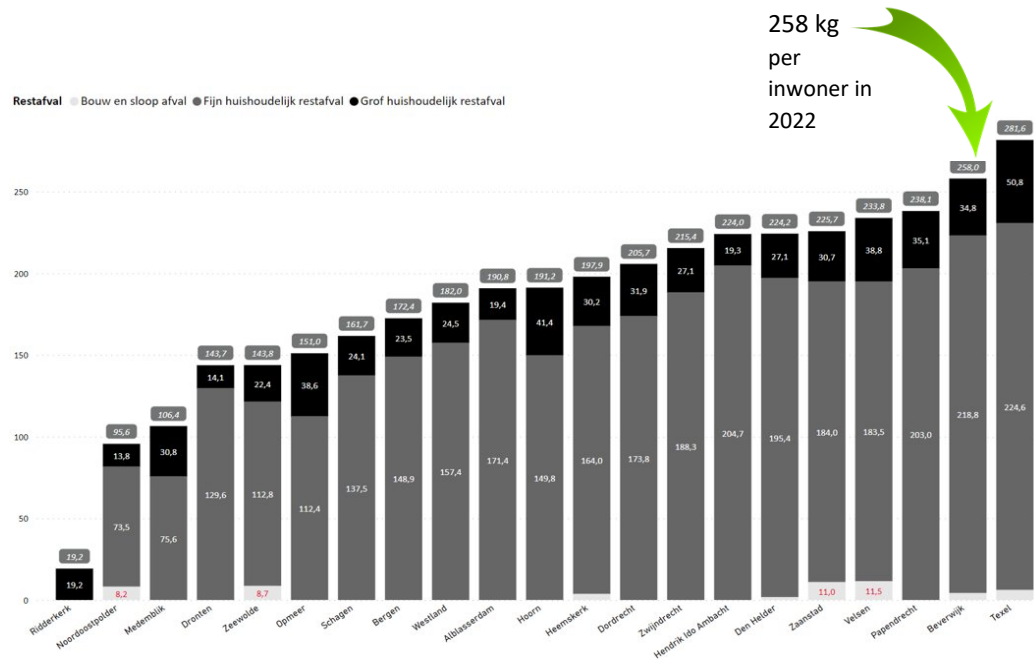
Op dit moment zijn er verschillende inzamelsystemen binnen de gemeente aanwezig. Er zijn grondgebonden woningen die een of meerdere minicontainers (140 of 240 liter rolcontainer) in de tuin hebben en er zijn grondgebonden woningen die alleen via ondergrondse containers hun afval kwijt kunnen. Bij hoogbouw is het ook wisselend welke soorten afval dichtbij kunnen worden aangeboden.

Voor de inzameling is het hebben van een eigen toegankelijke tuin van belang, alleen dan is het mogelijk om eigen rolcontainers (minicontainer) te stallen. Zodra een woning geen toegankelijke tuin heeft, zal de inzameling met een verzamelcontainer, veelal in de openbare ruimte, moeten gebeuren. De ervaring in het land leert dat de grondstoffen die met een minicontainer worden ingezameld de beste kwaliteit hebben en het meest hoogwaardig te recycleren zijn.

Het restafval dat bij hoogbouw wordt ingezameld, wordt op dit moment voorgescheiden voordat het wordt verbrand. Bij de voorscheidingsinstallatie wordt het PBD eruit gehaald voor verdere recycling. Het restafval dat bij grondgebonden woningen wordt ingezameld, wordt direct verbrand. We kennen in Beverwijk dus een combinatie van zowel bron- als nascheiding van PBD (verpakkingen)

2.2 Tonnages

In 2022 is er in Beverwijk per inwoner 258 kg huishoudelijk restafval³, 19 kg Plastic, Blik en Drankpakken (PBD), 60 kg Groente, Fruit, Tuinafval en Etensoverschotten (GFTe) en 30 kg Oud papier en Karton ingezameld. In de onderstaande grafieken is weergegeven waar Beverwijk staat t.o.v. andere gemeenten.

³ Fijn huishoudelijk restafval (grijze minicontainer / ondergrondse container) en Grof huishoudelijk restafval (gebracht naar Afval Brengstation of opgehaald aan huis)

Plastic, blik en drinkpakken

Kilogram per inwoner ● 2022

GFT en etensresten

Kilogram per inwoner ● 2022

Papier

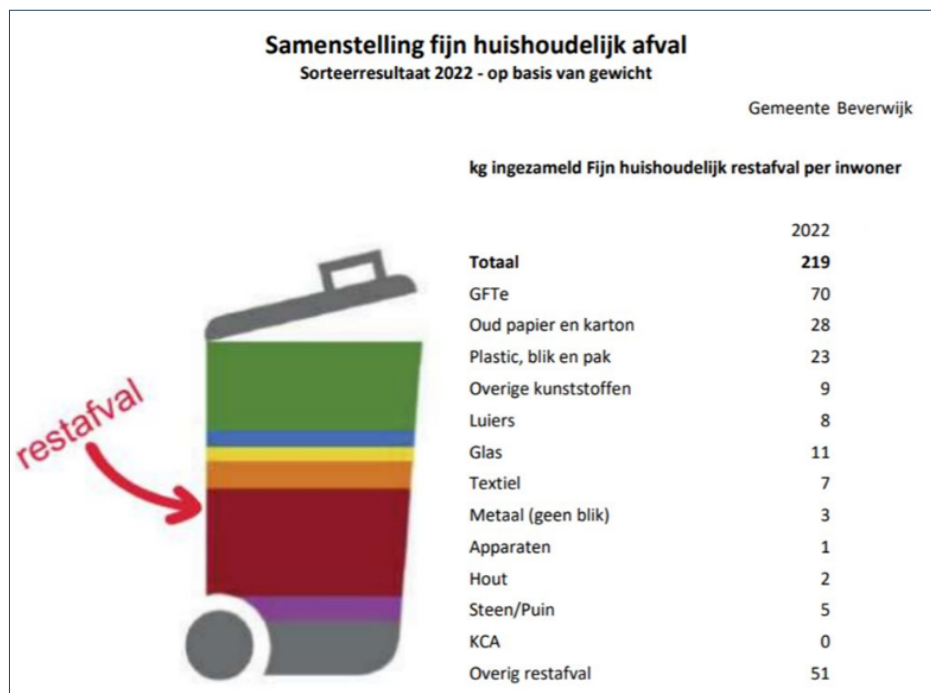

Kilogram per inwoner ● 2022

In het restafval van Beverwijk zaten in 2022 nog veel waardevolle grondstoffen. Ongeveer $\frac{3}{4}$ deel hiervan hoort niet in het restafval; als deze grondstoffen gescheiden worden ingezameld dan kunnen ze worden hergebruikt.

Als we het GFTe, PBD en OPK uit het restafval kunnen

houden, dan blijft ongeveer 100 kg restafval over en is de doelstelling behaald.

3 Wet, regelgeving en ontwikkelingen

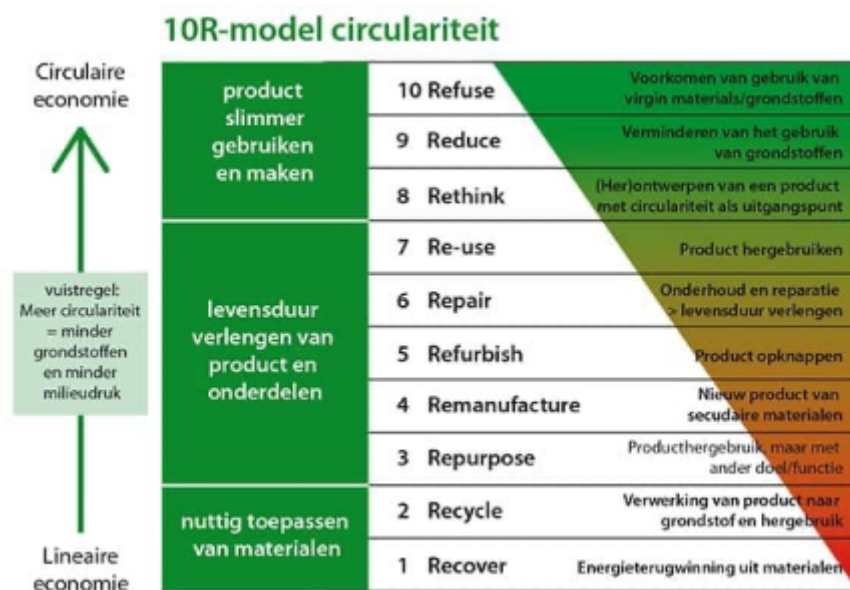
3.1 Wet- en regelgeving

In Nederland hebben we het afval- en grondstoffenbeleid zoals al eerder aangegeven ingericht binnen het uitvoeringsprogramma VANG (Van Afval Naar Grondstof) en de wetgeving van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3). Deze twee kaders sluiten bij elkaar aan en vormen samen met de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen het beleidsframe voor het vormgeven van afval- en grondstoffenbeleid.

Van LAP3 naar CMP1

De basis voor de landelijke afvalbeheerplannen (LAP) is het zo hoogwaardig mogelijk verwerken van afvalstromen. Met LAP1 en LAP2 heeft Nederland bereikt dat materialen beter worden hergebruikt. Dit gebeurt vooral door recycling. Binnen het programma van de circulaire economie, het Circulair Materialenplan (CMP), zetten we nu de volgende stap. Recycling is niet langer het doel, maar wordt nu de minimale standaard.

Het uitgangspunt binnen de circulaire economie is dat producten en materialen zo lang mogelijk zoveel mogelijk waarde houden. De oude ladder van Lansink voldoet niet meer aan de nieuwe aspiraties. Daarom is er een nieuw model ontwikkeld dat meer treden kent.

FIGUUR 2 CIRCULAIRE LADDER VAN LANSINK

De staatssecretaris heeft in 2021 aangekondigd dat het Landelijk afvalbeheerplan (LAP3) zal worden opgevolgd door een Circulair Materialenplan (CMP1). De staatssecretaris wil met het CMP de reikwijdte van het huidige LAP uitbreiden met meer sturing op de hogere treden van de afvalhiërarchie die van belang zijn voor een circulaire economie, zoals hergebruik en preventie.

Programma Nederland circulair 2050

Veel natuur- en milieuproblemen komen voort uit verspilling en schaarste. Met een circulaire economie worden het grondstoffengebruik en de negatieve effecten hiervan verminderd. In het programma wordt ingezet op:

- Minder (primaire) grondstoffen gebruiken door af te zien van producten, deze te delen of ze efficiënter te maken.
- Primaire grondstoffen vervangen door secundaire grondstoffen of andere duurzame alternatieven.
- Producten en onderdelen langer en intensiever gebruiken door hergebruik en reparatie.
- De kringloop sluiten door recycling van materialen en grondstoffen, zodat er minder afval wordt verbrand of gestort én er meer hoogwaardig aanbod van secundaire grondstoffen ontstaat.

Nationaal Programma Circulaire Economie

In februari 2023 is het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) door het ministerie gepubliceerd. Hierin is beschreven op welke manier we in Nederland toewerken naar de circulaire economie en om moeten gaan met (schaarse) grondstoffen. Het is een verdere verdieping van het Programma Nederland circulair 2050.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)

Binnen de UPV zijn producenten van producten financieel en vaak ook organisatorisch verantwoordelijk voor het afvalbeheer van de producten die door hen in de handel worden gebracht. Door deze verantwoordelijkheid probeert het rijk producenten te bewegen om hun producten te innoveren, zodat ze beter aansluiten bij een circulaire economie. Op dit moment is er een UPV voor de afvalstromen elektrische en elektronische apparaten, batterijen en accu's, auto's, autobanden, verpakkingen en wegwerpplastic. De UPV voor textiel treedt in werking in 2023 en voor de stroom matrassen en meubels is er op dit moment door de producenten een vrijwillige UPV ingericht. De afvalstroom luiers is in voorbereiding.

Door de inrichting van de UPV's worden gemeenten geholpen in de kosten van afvalbeheer en schuiven de producten meer in de richting van circulair grondstoffenbeheer. Gemeenten moeten echter ook rekening houden met de wensen en eisen van steeds meer partijen bij de inrichting van hun wettelijke zorgtaak voor de inzameling van huishoudelijk afval.

3.2 bron- en nascheiding van PBD

Een discussie die regelmatig in (met name sterk verstedelijkte) gemeenten gevoerd wordt, is de discussie welk systeem beter is voor afvalscheiding: bron- of nascheiding. Bij bronscheiding biedt de inwoner de grondstoffen gescheiden aan. Het brongescheiden materiaal wordt na inzameling direct aangeboden aan de sorteerder/recycler. Bij nascheiding wordt de grondstof met het restafval samen ingezameld. Dit restafval wordt bij de verwerker door machines nagescheiden. De meeste gemeenten in Nederland doen aan

bronscheiding. Nascheiding is met name in zeer verstedelijkte gebieden met een groot percentage hoogbouw een oplossing voor het ruimtegebrek.

Niet elke afvalstroom kán worden nagescheiden. Dit heeft te maken met de samenstelling van de restafvalbak. In Nederland gooien inwoners veel nat afval weg. De gemiddelde inhoud van een restafvalbak bedraagt ca. 42% etensresten en 8% luiers. Dit is een natte smurrie die ervoor zorgt dat afval aan elkaar gaat kleven en versmeerd raakt. Deze verkleving heeft twee onwenselijke effecten:

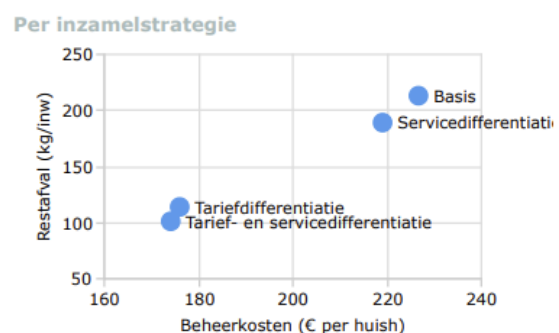
- Het nascheiden van de meeste grondstoffen is niet mogelijk: alleen plastic, blik en drankpakken (PBD) kan worden nagescheiden. GfTe, OPK en textiel zijn ongeschikt voor nascheiding. Etensresten kunnen wel worden gefilterd, maar kunnen dan alleen nog maar worden ingezet als schone brandstof, niet meer als compost. Dit betekent dat gemeenten die overgaan op nascheiding, hiernaast ook altijd aan bronscheiding van gft en etensresten, oud papier, textiel en glas blijven doen.
- Uit de laatste onderzoeken blijkt dat de kwaliteit en hergebruikmogelijkheden van PBD via de bron- en nascheiding vergelijkbaar is. Op onderdelen zijn er verschillen. Op dit moment worden de Drankpakken uit de bronscheiding wel en die vanuit de nascheiding niet hergebruikt. In Nederland zie je dat nascheiding van PBD hoofdzakelijk wordt ingezet in die gemeenten met veel hoogbouw. Kortom gebieden zoals Beverwijk, waar weinig ruimte is in de woningen en in de openbare ruimte om deze grondstofstoffen bij de bron te kunnen scheiden. In de meeste niet verstedelijkte gemeenten zijn de resultaten van bronscheiding zowel qua hoeveelheden als qua kosten gunstiger.

3.3. Ontwikkeling afvalbeheerkosten

In de uitkomsten van de landelijke benchmark afvalinzameling zien we dat gemeenten die minder restafval hebben, gemiddeld lagere afvalbeheerskosten hebben. Afval scheiden loont.

Toch lopen in alle gemeenten de afvalbeheerskosten fors op, ook in de gemeenten die goed afval scheiden. Dit komt door toenemende kosten voor het verwerken van grondstoffen en toenemende kosten voor de verwerking van restafval.

De trend is van 'afval scheiden loont' naar 'minder meer'. Een betere afvalscheiding kan helpen om de kosten beheersbaar te houden.

Figuur 3 Benchmark Afval 2021 - Uitkomsten beheerskosten

Kosten grondstoffen

Voor bijna alle grondstoffen geldt dat de verwerking meer kost dan het opbrengt. De oorzaken hiervan verschillen per grondstof. In algemene zin zien we dat de grondstoffenmarkt onrustig is (sterk in waarde op en neer bewegend) mede onder invloed van externe factoren, zoals de schaarste die mede door de coronapandemie en de oorlogssituatie in de Oekraïne is ontstaan. De verwachting is dat externe ontwikkelingen de komende jaren vaker voor plotselinge schommelingen in de verwerkingskosten zullen zorgen.

Kosten restafval

De kosten voor de verwerking van restafval worden hoger. De overheid heft sinds 2017 een afvalstoffenbelasting per ton restafval die verbrand wordt. Bedroeg dit bedrag in 2017 € 13,11 per ton, inmiddels (in 2023) staat de teller op € 35,70 per ton. De verwachting is dat dit bedrag jaarlijks verder zal oplopen. Hier bovenop heeft het kabinet in 2021 een CO₂-heffing geïntroduceerd. De CO₂-heffing koppelt een prijs aan de industriële emissie van een ton CO₂⁴. Op dit moment vallen nog veel bedrijven binnen de vrijstelling die het kabinet tijdelijk heeft ingesteld, zodat bedrijven hun processen anders kunnen inrichten. Er is nog niet duidelijk op welk moment dit een financieel effect gaat hebben op het huishoudelijk afval en hoe hoog deze kosten zijn. De verwachting is dat de bijtelling vanaf 2024/2025 effect gaat hebben. Het rijk heeft wel al besloten dat afvalverbranders niet zullen worden uitgesloten van deze heffing. De verwachting is dat binnen de termijn van het nieuwe recycleplan de kosten voor deze heffingen meer dan de helft zullen worden van de totale kosten voor de verwerking van het restafval; een sterke stijging. Dit benadrukt het belang van beleidsmaatregelen om de hoeveelheid restafval te verlagen om daarmee de kosten te beheersen.

⁴ In het klimaatakkoord wordt uitgegaan van een oplopende CO₂-heffing van € 30 bij de introductie tot ca. € 150 per ton uitgestoten CO₂ in 2030.

4 Voorgestelde kaders

Alle eerder genoemde informatie leidt tot de kaders die in dit hoofdstuk zijn beschreven. Vanuit de grondstoffendriehoek worden voor alle drie de aspecten kaders geformuleerd evenals voor de participatie die wordt ingezet tijdens het verdere proces van uitwerken van de scenario's binnen de kaders. In elk scenario zal in ieder geval de nadruk liggen op het bronscheiden van GFTe. Deze stroom is zwaar, is goedkoper om te verwerken dan restafval en vervuult alle andere stromen. Dus als het GFTe apart wordt gehouden dan is dat goed voor het milieurendement en voor de kosten. De service voor GFTe blijft een uitdaging.

4.1 Voorgestelde kaders grondstoffenplan

Vanuit de raad en de inwoners is naar voren gekomen dat het scheiden van de grondstofstromen de grootste nadruk krijgt. Door de inzameling van kwalitatief goede grondstoffen kan het milieurendement verder worden verhoogd.

Daarnaast vinden bewoners het belangrijk dat het gescheiden inleveren van de grondstoffen op een gemakkelijke wijze dichtbij huis kan gebeuren.

Voor de raad zijn de beheersbaarheid van de afvalbeheerkosten van belang.

Dit leidt tot de volgende kaders voor het nieuwe grondstoffenplan.

Milieu

Beverwijk werkt toe naar een circulaire economie zonder afval. Dit betekent dat er “schone” grondstoffen worden ingezameld en zo min mogelijk restafval.

Concreet betekent dit:

- Aansluiten bij de landelijke VANG-ambities die gericht zijn op een forse vermindering van de hoeveelheid ongescheiden aangeboden huishoudelijk restafval⁵, met de ambitie voor Beverwijk van maximaal 100 kilo huishoudelijk restafval in 2030.
- Optimalisatie van het hergebruik van grondstoffen. Het heeft weinig nut om gescheiden in te zamelen als de grondstoffen vervolgens niet opnieuw kunnen worden gebruikt. Uitgangspunt voor het beleid is om zoveel mogelijk grondstoffen uit het restafval te houden. Door grondstoffen zo schoon mogelijk aan te bieden aan de verwerkende industrie wordt de kans op hoogwaardig hergebruik zo groot mogelijk. Op deze manier krijgen producten en grondstoffen een tweede leven en worden wij minder afhankelijk van natuurlijke hulpbronnen en schaarse grondstoffen.

DOEL:

100 kg
restafval per
inwoner in
2030

75% recycling
in 2030

⁵ Fijn huishoudelijk restafval (grijze minicontainer / ondergrondse container) en Grof huishoudelijk restafval (gebracht naar Afval Brengstation of opgehaald aan huis)

Kosten

Beverwijk houdt grip op de afvalbeheerkosten. De kosten zullen in de toekomst toenemen en opbrengsten worden meer onzeker. Daarom zet Beverwijk ook in op preventie.

Concreet betekent dit:

- Door afvalpreventie worden kosten voor inzameling en verwerking vermeden. Dit is een krachtige manier om grip te houden op de afvalbeheerkosten die stijgen door:
 - Hogere verwerkingskosten restafval door belastingen
 - Meer onzekere opbrengsten/kosten voor grondstoffen, afhankelijk van wereldmarkt
 - Hogere kosten voor inzameling door stijgende brandstof- en personeelskosten en strengere regelgeving
- Meer “schone” grondstoffen inzamelen en minder restafval. Omdat het verwerken van grondstoffen altijd goedkoper is dan het verwerken van restafval, zal dit de kosten drukken
- De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.

DOEL:

Grip op afvalbeheerkosten

Afvalstoffenheffing is kosten-dekkend

Service

In Beverwijk wordt elk huishouden in staat gesteld het afval dichtbij huis op de juiste wijze aan te bieden. Dit betreft in ieder geval de grootste stromen GFTe, OPK en PBD.

Concreet betekent dit:

- Elk huishouden krijgt de beschikking over de juiste inzamelmiddelen
- Het juiste gebruik van deze inzamelmiddelen wordt gestimuleerd door onder meer communicatie.
- Omdat er altijd uitzonderingen zijn waar het systeem niet in voorziet, wordt er maatwerk geleverd waar nodig

DOEL:

Basis op orde

Gedragsveranderende - communicatie

Maatwerk waar nodig

4.2 Kaders participatie

In lijn met de participatievisie die de raad heeft vastgesteld, volgen hier de kaders waarbinnen de participatie in het verdere traject zal plaats vinden. In de startnotitie staan verschillende fases beschreven, per fase verschilt de participatie. Het vaststellen van deze kadernotitie is het eindproduct van de initiatiefase en tevens het startpunt van de ontwerpfase. Het eindproduct van de ontwerpfase is het in de raad vastgesteld grondstoffenplan 2024-2030. Met het vaststellen van het grondstoffenplan start de uitvoeringsfase. Hieronder worden per fase de kaders voor participatie beschreven.

Ontwerpfase

Tijdens deze fase wordt het beleid wordt vormgegevens aan de hand van een aantal scenario's. De groep van 269 inwoners die bij de enquête heeft aangegeven betrokken te willen blijven, wordt in deze fase geconsulteerd. Er wordt op dit moment onderzocht op welke manier dat het beste kan. Het doel van de bewonersparticipatie in deze fase is het valideren van de maatregelen die het college wil gaan voorstellen aan de raad.

In kort zijn de rollen in deze fase als volgt verdeeld:

- Bewoners worden geconsulteerd ter validatie van beleid
- Het college adviseert de raad
- De raad besluit en stelt beleid vast

Uitvoeringsfase

Als de raad eenmaal het grondstoffenplan heeft vastgesteld, begint de uitvoeringsfase. Dit is het moment dat waarschijnlijk nieuwe plekken voor ondergrondse containers en/of clusterplekken gezocht moeten worden. Voor het aanwijzen van deze locaties geldt een aanwijsprocedure waar belanghebbenden bezwaar op kunnen indienen. Voordat een locatie formeel wordt aangewezen, worden de voorgenomen plannen met de buurtbewoners besproken. Eventuele alternatieve locaties die voldoen, worden hierin uiteraard meegenomen.

De rollen zijn in deze fase als volgt verdeeld:

- Bewoners kunnen reageren op locaties en alternatieve locaties voorstellen
- Het college besluit; wijst de locaties aan
- Bewoners kunnen bezwaar indienen en naar de rechter gaan